

Prof. dr hab. inż. Zbigniew W. Kundzewicz

Członek korespondent PAN

Poznań, 7 stycznia 2020

Recenzja osiągnięcia naukowego: „Instrumenty transferu ryzyka powodzi” wraz z oceną dorobku naukowo-badawczego, dydaktycznego, popularyzatorskiego i organizacyjnego dr inż. Anny Dubel, w związku z postępowaniem w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia

Niniejsza recenzja została wykonana w odpowiedzi na pismo Przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Szczecińskiego, dr hab. Stanisława Hońko, prof. US, z dnia 18 listopada 2019 roku, w związku z decyzją Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 15 października 2019 roku (pismo nr BCK-II-L-11214/2019), na podstawie art. 18a ust. 5 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U z 2017 r. poz. 1789), w związku z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym in nauce (Dz. U. z 2018 r. poz. 1669). Na mocy tej decyzji zostałem powołany na recenzenta - członka Komisji w postępowaniu habilitacyjnym dr inż. Anny Dubel. Postępowanie habilitacyjne dr inż. Anny Dubel zostało wszczęte 30 kwietnia 2019 roku w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie ekonomia.

Do opracowania recenzji wykorzystałem otrzymaną dokumentację postępowania habilitacyjnego, jak następuje:

Pozycja nr 1: Wniosek habilitacyjny dr inż. Anny Dubel

Poz. nr 2: Poświadczona fotokopia dyplomu doktora nauk ekonomicznych (dyscyplina: nauki o zarządzaniu)

Poz. nr 3: Autoreferat w języku polskim

Poz. nr 4: Autoreferat w języku angielskim

Poz. nr 5: Wykaz opublikowanych prac naukowych oraz informacja o osiągnięciach dydaktycznych, współpracy naukowej i popularyzacji nauki

Poz. nr 6: Oświadczenia współautorów wybranych publikacji

Poz. nr 7: Dane kontaktowe wnioskodawcy

Poz. nr 8: Egzemplarz monografii zawierającej osiągnięcie naukowe, będące podstawą wniosku o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego

Poz. nr 9: Skan wybranych dokumentów na nośniku elektronicznym

Poz. nr 10-15: Kopie dokumentacji wybranego dorobku (z podziałem na kategorie)

Poz. nr 16: Spis wybranych publikacji z kserokopiami

Poz. nr 17: Spis wszystkich publikacji w układzie chronologicznym i wersje elektroniczne publikacji po uzyskaniu stopnia doktora

1. Informacje ogólne o Habilitantce

Dr inż. Anna Dubel z d. Łasut jest absolwentką Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie i z tą uczelnią pozostaje związana przez całą swoją karierę naukową. W roku 2001 ukończyła jednolite studia magisterskie na Wydziale Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, uzyskując dyplom magistra inżyniera (kierunek – zarządzanie i marketing, specjalność – zarządzanie finansami). W roku 2007, uzyskała stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych (dyscyplina – nauki o zarządzaniu) na Wydziale Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie.

Od roku 2002 do chwili obecnej, Habilitantka jest pracownikiem naukowo-dydaktycznym na Wydziale Zarządzania (obecnie – w Katedrze Ekonomii, Finansów i Zarządzania Środowiskiem) Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie, od roku 2008 jako adiunkt. W latach 2007-2012 pracowała naukowo w Międzynarodowym Instytucie Stosowanej Analizy Systemowej (IIASA) w Austrii. Od roku 2018 pracuje też jako główny specjalista w Ośrodku Zrównoważonego Rozwoju w Instytucie Ochrony Środowiska – Państwowym Instytucie Badawczym w Warszawie.

Habilitantka zna dwa języki obce (angielski, niemiecki) na poziomie C1 (certyfikaty). Dwukrotnie przebywała na urloпах macierzyńskich (w 2011 i w 2015).

2. Ocena osiągnięcia naukowego wskazanego przez Habilitantkę stanowiącego podstawę postępowania habilitacyjnego

Jako osiągnięcie naukowe stanowiące podstawę ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego, w sensie ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, dr inż. Anna Dubel wskazała monografię „Instrumenty transferu ryzyka powodzi” wydaną jako pozycja 363 w serii Rozprawy i Monografie w Wydawnictwach AGH. Jest to obecnie coraz rzadziej spotykana strategia habilitacyjna, gdyż coraz częściej osiągnięcie naukowe przedstawia się teraz jako zbiór artykułów w czasopiśmie naukowych, które dotyczą różnych aspektów obszaru tematycznego określonego tytułem osiągnięcia naukowego.

Od wielu lat zasadnicze zainteresowania naukowe Habilitantki pozostają w obszarze ubezpieczeń od skutków powodzi. W tematyce tej dr inż. Dubel stała się uznanym autorytetem. W roku 2007 otrzymała stopień naukowy doktora nauk ekonomicznych w dyscyplinie: nauki o zarządzaniu, na podstawie rozprawy doktorskiej „Koszty i korzyści z wprowadzenia w Polsce systemu ubezpieczeń obowiązkowych od skutków powodzi”. W rozprawie doktorskiej wykorzystała wyniki badań przeprowadzonych w ramach grantu Ministerstwa Edukacji i Informatyzacji, a także w ramach stypendium Marii Curie-Skłodowskiej umożliwiającego odbycie półrocznego stażu w Fondazione ENI Enrico Mattei w Wenecji. W latach 2011-2015 dr inż. Dubel prowadziła projekt badawczy, finansowany przez NCN, w obszarze nauk ekonomicznych, zatytułowany „Instrumenty transferu ryzyka powodzi”. Tytuł projektu był tożsamy ze wskazanym osiągnięciem naukowym.

Uważam, że monografia wskazana jako osiągnięcie naukowe Habilitantki jest wartościową i unikalną pozycją piśmiennictwa. Monografia składa się z 6 rozdziałów i 4 załączników (łącznie 174 strony). Po postawieniu kwestii ryzyka powodzi jako problemu ekonomicznego, Habilitantka szczegółowo omawia literaturę dotyczącą transferu ryzyka powodzi, w tym – swoje własne prace. W interesujący sposób rozważa różne aspekty transferu ryzyka powodzi – meteorologiczne i hydrologiczne, ekonomiczne, środowiskowe, społeczne, psychologiczne, prawne i instytucjonalne. Następnie omawia badania nad instrumentami transferu ryzyka, na podstawie literatury światowej. Zasadniczą część monografii stanowi przedstawienie oryginalnych badań własnych i ich wyników w zakresie preferencji interesariuszy dotyczących instrumentów transferu ryzyka. W monografii rozważane są takie instrumenty transferu ryzyka, jak: ubezpieczenia i reasekuracja, podatki

katastroficzne, fundusz klęskowy, opcje katastroficzne i dotacje z budżetu państwa, kiedy szczebel centralny administracji przyjmuje rolę „ubezpieczyciela ostatniej szansy”.

Moim zdaniem, szkoda, że nie zostały uwzględnione w monografii ważne elementy tła problemu, które mogłyby zainteresować czytelnika. Na przykład, brakuje w monografii systematycznego przeglądu dostępnych ubezpieczeń na rynku polskim, oferowanych przez różne towarzystwa. Brakuje też informacji o dotychczasowych powodziach, czy podtopieniach, które wystąpiły w trzech zlewniach poddanych analizie.

Czytelnik monografii może mieć problemy z interpretacją rys. 28 (zlewnia Górnej Narwi), w kontekście treści rys. 30. Źródłem finansowania strat powodziowych, według rys. 28 są środki własne, które znacznie przewyższają te z kategorii „inne”. A jednak respondenci, mimo, że finansowali straty powodziowe w 54% ze środków własnych, w znakomitej większości (90%) wyrazili zadowolenie z tego sposobu finansowania (rys. 30). Jest to interesująca i chyba nieoczekiwana sytuacja, która, moim zdaniem, wymagałaby interpretacji.

Habilitantka, przedstawiła również opracowanie w postaci 25-stronicowego autoreferatu w językach - polskim i angielskim. Opracowanie to zawiera omówienie celu naukowego pracy stanowiącej osiągnięcie naukowe i uzyskanych wyników badań, w kontekście badań światowych, wraz z wykazem literatury, omówienie pozostałych osiągnięć naukowo – badawczych, a także podsumowanie dotychczasowego dorobku naukowego Habilitantki.

Omówienie osiągnięcia naukowego w autoreferacie oceniam pozytywnie. Habilitantka przedstawiła w autoreferacie (a przedtem – w monografii) cztery interesujące hipotezy badawcze z dziedziny ekonomii behawioralnej, które odegrały znaczącą rolę w Jej pracy. Dr inż. Dubel wskazała w autoreferacie najważniejsze osiągnięcia, które są zarazem oryginalnym wkładem w rozwój nauki w dyscyplinie ekonomia: systematyczny opis instrumentów transferu ryzyka powodzi, autorską koncepcję wskaźnika mierzącego efektywność transferu ryzyka powodzi, a także nową wiedzę na temat preferencji odnośnie instrumentów transferu ryzyka i na temat postrzegania ryzyka. W pełni zgadzam się, że są to oryginalne, istotne, i wartościowe elementy osiągnięcia naukowego.

Wysoko oceniając merytorycznie samodzielne osiągnięcie naukowe Habilitantki, uważam, że spełnia ono kryteria osiągnięcia naukowego wnoszącego znaczący wkład w rozwój problematyki naukowej w dyscyplinie naukowej ekonomia, w dziedzinie nauk społecznych. Tym samym, wskazane osiągnięcie naukowe spełnia wymogi Ustawy z dnia 14

marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U z 2017 r. poz. 1789) i może być podstawą do dalszego postępowania habilitacyjnego.

3. Ocena osiągnięć naukowo-badawczych

Zestawienie ilościowe prac Habilitantki w poszczególnych kategoriach zostało przedstawione w Tabeli 1 autoreferatu. Suma punktów dla wszystkich prac według listy Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego zgodnej z rokiem wydania pracy wynosi 435 pkt, a łączna wartość współczynnika *Impact Factor* zgodnego z rokiem wydania pracy wynosi 9,068. Podana przez Habilitantkę liczba cytowań prac autorskich, bądź współautorskich, wynosi 120 (uwaga: wartość jest silnie zdominowana przez cytowania do jednego artykułu), natomiast wartość tzw. wskaźnika Hirscha wynosi 3 (według bazy *Web of Science Core Collection*). Jest to niska wartość w stosunku do całkowitej liczby cytowań. Sytuację tę można rozumieć w ten sposób, że prawie wszystkie cytowania dotyczą tylko jednej, wiodącej, pracy przygotowanej i opublikowanej w ramach projektu SCENES, we współautorstwie z czwórką autorów (Kok, van Vliet, Baerlund, i Sendzimirem).

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, Habilitantka ma w dorobku autorstwo lub współautorstwo aż 55 z całkowitej liczby 73 publikacji w całej karierze (ponad 75%). Ponad 40% prac zostało opublikowane w języku angielskim, a ponad 60% procent przypada na publikacje samodzielne. Warto zwrócić uwagę, że zdecydowana większość publikacji dr inż. Dubel ma charakter samodzielny, bez współautorów, co jest rzadko spotykaną sytuacją. Habilitantka jest autorką lub współautorką 5 monografii. Jednak tylko niecałe 8 % wszystkich publikacji w Jej dorobku stanowią artykuły naukowe z *Web of Science Core Collection*.

Po uzyskaniu stopnia doktora (2007), Habilitantka opublikowała 4 (z całkowitej liczby 5) artykułów w recenzowanych czasopismach z bazy *Web of Science Core Collection*. Dorobek 5 artykułów z *Impact Factor* w ciągu 17-letniej kariery naukowej, czy 4 takich artykułów w ciągu 12 lat od uzyskania doktoratu, jest raczej skromny.

Ustawiając odpowiednią kwerendę w bazie *Web of Science*, zauważyłem jednak, że w okresie pomiędzy dniem przygotowania dokumentacji w procesie habilitacyjnym przez dr inż. Dubel, a dniem dzisiejszym (7 stycznia 2020), liczba cytowań znacząco wzrosła - ze 120 do 137. Z tej liczby, aż 111 cytowań przyciągnął artykuł Kok i in. Liczba artykułów z *Impact*

Factor wzrosła z 5 do 7 (a po doktoracie – z 4 do 6). Jednak wartość wskaźnika Hirscha ciągle pozostaje na niewysokim poziomie (3.)

Wskaźniki bibliometryczne Habilitantki według bazy *Web of Science Core Collection* pozostają więc nieco słabszym punktem Jej dorobku. Szczególnie wartość indeksu Hirscha nie jest wysoka, co wydaje się być trudne do interpretacji. Jest to raczej nieoczekiwane w kontekście długiej współpracy z prestiżową instytucją - IIASA (m.in. z Linneroth-Bayer, Sendzimirem, Hochrainerem-Stiglerem), gdzie dbałość o wskaźniki bibliometryczne jest ewidentna i wszechobecna. Owszem, jeden artykuł, którego współautorką jest Habilitantka, powstały w ramach projektu SCENES (Kok i in.) jest wysoko cytowany, ale w bibliografii Habilitantki znajdujemy też robocze dokumenty IIASA, zamiast publikacji w liczących się periodykach z listy *Web of Science Core Collection*. Odnoszę ogólne wrażenie, że strategia publikacyjna Habilitantki nie była optymalna w kontekście obecnie obowiązujących zasad oceny (które jednak ulegały licznym zmianom w trakcie Jej kariery zawodowej). Skoro uniwersalną „walutą”, w której mierzy się wartość naukowca są wskaźniki bibliometryczne (według bazy *Web of Science Core Collection* czy *Scopus*) związane z cytowaniami recenzowanych artykułów, to publikowanie większości prac w wydawnictwach uczelnianych, branżowych, resortowych, regionalnych, czy organizacji pozarządowych, oznacza stratę potencjalnych korzyści. Dlatego naukowcy starają się publikować w czasopismach uwzględnionych w ważnych bazach, o jak najwyższych wartościach IF, generujących znaczne ilości cytowań.

Habilitantka była czterokrotnie laureatką nagród Rektora Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie.

Habilitantka recenzowała wiele artykułów naukowych i międzynarodowych projektów badawczych. Jest członkiem i sekretarzem naukowym Komitetu Gospodarki Wodnej PAN, a także członkiem komitetu redakcyjnego międzynarodowego czasopisma.

W okresie po uzyskaniu stopnia doktora kandydatka prowadziła prace badawcze i publikowała wyniki dotyczące pięciu obszarów tematycznych. Warto podkreślić aspekt interdyscyplinarności w badaniach prowadzonych przez dr. inż. Dubel. Więcej, Habilitantka jest uznanych autorytetem nie tylko w różnych dyscyplinach, ale nawet w różnych dziedzinach. Imponują osiągnięcia Habilitantki, a także Jej wyczucie, instynkt dotyczący wyboru ważnych i ciekawych tematów badawczych, i skuteczność w nawiązywaniu współpracy, krajowej i zagranicznej.

Habilitantka może się pochwalić uzyskaniem i prowadzeniem grantów, w tym grantu Ministerstwa Edukacji i Informatyzacji, w ramach którego prowadziła pracę nad doktoratem oraz grantu NCN (SONATA 2), w ramach którego prowadziła pracę nad rozprawą habilitacyjną (osiągnięciem naukowym). Poza tym, uczestniczyła w wielu projektach badawczych – była wykonawcą projektów unijnych SCENES i RESPONSES w IIASA, była uczestnikiem programu w ramach Climate-KIC i kierownikiem zespołu realizującego zadanie w projekcie polsko-norweskim CHASE-PL.

Habilitantka ma w dorobku wybitne osiągnięcia na wszystkich polach. Dotyczy to również publikacji, ale nieco słabiej wypada w kategorii czasopism z listy *Journal Citation Reports*.

Na uwagę zasługuje bardzo solidne, systematyczne, i uporządkowane przygotowanie przekonującego materiału przedstawionego do postępowania habilitacyjnego.

4. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej

Dr inż. Anna Dubel jest od roku 2002 pracownikiem naukowo-dydaktycznym na Wydziale Zarządzania (obecnie – w Katedrze Ekonomii, Finansów i Zarządzania Środowiskiem) Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie. Od 2008 pracuje na stanowisku adiunkta.

Po uzyskaniu stopnia naukowego doktora Habilitantka ma w dorobku ponad 2500 godzin dydaktycznych (dotyczy momentu składania materiałów – obecnie zapewne znacznie więcej), z 13 przedmiotów (5 w języku angielskim), również za granicą. Była promotorem prac inżynierskich, licencjackich, magisterskich, również za granicą. Wysoko oceniam zaangażowanie Habilitantki w działalności organizacyjnej na rzecz Wydziału Zarządzania Akademii Górniczo-Hutniczej im. Stanisława Staszica w Krakowie. Uczestniczyła w pracach komisji i zespołów, była opiekunem specjalności i staży studentów zagranicznych.

Habilitantka uczestniczyła i wygłaszała referaty w licznych konferencjach, seminariach i warsztatach naukowych referatami. Była też organizatorem (bądź współorganizatorem), naukowych konferencji i seminariów.

Dr inż. Dubel czynnie promuje współpracę nauki z biznesem, a także z organizacjami samorządowymi i pozarządowymi. Opracowała wiele ekspertyz. Habilitantka jest członkiem Polskiego Stowarzyszenia Ekonomistów Środowiska i Zasobów Naturalnych, *International Society for Business Education* i Stowarzyszenia Centrum Rozwiązań Systemowych.

Habilitantka może się pochwalić znakomitą skutecznością w nawiązywaniu współpracy naukowej z ośrodkami w kraju i za granicą i w podejmowaniu projektów badawczych. Spędziła wiele lat za granicą. Ma w dorobku – roczne studia w Niemczech, praktyki i staże w firmach budowlanych i konsultingowych w Niemczech, stypendium Marii Curie-Skłodowskiej w Fondazione ENI Enrico Mattei (Wenecja, Włochy), długi okres pracy w IIASA (pięć i pół roku) i staż w Birmingham Science Park Aston, w ramach Climate-KIC „Pioneers into Practice”. Podczas pracy w IIASA Habilitantka brała udział w dwóch projektach unijnych - SCENES (6. PR) i RESPONSES (7. PR).

5. Wniosek końcowy

Po uważnym zapoznaniu się z przedstawionym osiągnięciem naukowym dr inż. Anny Dubel w postaci monografii „Instrumenty transferu ryzyka powodzi”, stwierdzam, że może być ono uznane za wnoszące istotny wkład w rozwój dyscypliny nauk ekonomicznych, a tym samym stanowić podstawę do ubiegania się o stopień doktora habilitowanego. Ponadto stwierdzam, że pozostałe aspekty działalności naukowo-badawczej, dydaktycznej, organizacyjnej i popularyzatorskiej Habilitantki spełniają kryteria oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego. W świetle Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U z 2017 r. poz. 1789) stwierdzam, że – moim zdaniem – Habilitantka spełnia warunki do ubiegania się o stopień naukowy doktora habilitowanego i rekomenduję dr inż. Dubel Radzie Naukowej Instytutu Ekonomii i Finansów Uniwersytetu Szczecińskiego, jako kandydatkę do stopnia naukowego doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych, w dyscyplinie – ekonomia.



Prof. Dr. Zbigniew W. Kundzewicz